

חזקה שלא נתבררה בשעתה

— א. —

חז"ל, י"א, מנא הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר רובא, מנלן, דכתיב «אחרי רבים להטות», רובא דאיתא קמן, כגון ט' חנויות, וסנהדרין לא קא מיבעיא לן, כי קא מיבעיא לן רובא דאיתיה קמן כגון קטן וקטנה מינלן, דפליגיה רבנן עליה דר"מ ביבמות, ס"א, דתנן יבם קטן שבא על יבמה קטנה יגדלו זה עם זה, ולא חיישינן שמא תמצא אילונית, או הוא סריס, ונמצא פוגע באשת אחיו שלא במקום מצוה, ובעי «להקים לאחיו שם», והאי לאו בר הכי הוא, אלא אמרינן זיל בתר רוב קטנים דעלמא דאינם סריסים, והיינו רובא דליתא קמן, וכו'.

רבה בר רב שילא אמר, אתיא מפרה אדומה, דאמר רחמנא ושחט ושרף, מה שחיטה כשהיא שלמה, אף שריפתא כשהיא שלמה, וליחוש דלמא טריפה היא, אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא.

ובתוס', דברי המתחיל, אתיא מפרה אדומה, וא"ת, כיון דפרה בת שתי שנים, א"כ דלמא היינו משום דאוקמיה אחזקה שאינה טריפה, למ"ד טריפה, אינה חיה, ומיהו כאן י"ל דאיכא חזקה אחרת כנגדה, דהעמד טמא על חזקתו, אבל לקמן דיליף מעדים זוממים, קשה, וי"ל דכל חזקה שלא נתבררה ולא נודע אפילו שעה אחת לא אזלינן בתרה, ויש ללמוד מתוך כך הלכה למעשה, דאם עשה גבינות מכמה בהמות, ואח"כ נשחטה האחת ונמצאת טרפה שכולם אסורות, דאין לי להעמיד פרה אחזקתה ולאמר השתא היא דנטרפה, מי הא בטרפה מחמת שהריאה היא סרוכה, דאם היינו בקיאין לבדוק, אפשר שהיה לו היתר, אין לאסור דהוה ליה ספק ספיקא, שמא אינה טרפה, ואם תמצא לאמר טרפה אימא דאח"כ נטרפה.

והנה כלל גדול אנו לומדין כאן בדיני חזקה ורובא, בשיטת התוספות, דדין רובא ודין חזקה לא שייך אלא דוקא כשצריכין להשתמש בדיני רובא וחזקה, כדי לברר או להחזיק, בשאלות איסור והיתר טמא וטהור, חייב ופטור, אבל היכא דלא נתברר ונפסק הדין על ידי בי"ד, אלא צריכין לבא לידי הבנה, כיון שהיא חיה כעת אחרי שתי שנים בודאי היתה כשרה כשנולדה, ומפני זה יש לה חזקת כשרות, זה לא אמרינן לדון מהשתא על שעבר, דדין רובא וחזקה

אינה מבררת כשרותה במציאות של הבהמה, אלא אמרינן דזה דין התורה, לצרף דין רובא דיש לבהמה חזקת כשרות, וצריכין לצרף דין רובא דטריפה אינה חיה, לעשות מזה דין חזקת כשרה, דגם הכלל דטריפה אינה חיה, בנוי על דין רוב כמבואר בפוסקים דישנם טריפות שיכולות לחיות כמו בדין "כל יתר כנטול דמי", וצריכין לבנות דין חזקה מדין רובא, והיא חזקה שלא נתבררה בשעתה, וצריכין לאמר כיון שהיא חיה לאחר שנים עשר חודש בודאי היתה כשרה כשנולדה, וכיון דכשנולדה לא השתמשו בדיני חזקה דאז לא היתה נפקותא, אצלנו אם היא כשרה או טריפה, ואפילו לענין חלב אחר כך, כי על זה גם כן יש רוב דרוב בהמות אינן חולבות קודם שנולדות, ועלה עליה זכר פסולה, ולכן כיון שאין נפקותא אצלנו כלל אם היתה כשרה או טריפה כשנולדה אין פה דין חזקה כלל, כיון שלא נתבררה בשעתה.

ובזה אמרתי לאחד מהתלמידים ושאל בפסחים, דף ט', אין חוששין שמא גיררה חולדה מבית לבית, וממקום למקום, דא"כ מחצר לחצר, ומעיר לעיר, אין לדבר סוף, טעמא דלא חזינא דשקל הא חזינן דשקל חיישינן, ובעי בדיקה, ואמאי נימא אכלתיה, מי לא תנן מדורות הכושים טמאים כמה ישהא במדור ויהא המדור צריך בדיקה ארבעים יום, ואע"פ שאין לו אשה, ובכל מקום שחולדה ותזיר יכולין להלך אין צריך בדיקה, ושאלני, אפילו בלא תירוף של רבא דפה דספק אם הוה או לא הוה, הלא יש פה חזקת טהרה על המקום, ואמרתי דלא שייך חזקת טהרה במקום שאין נפקותא בשעתה, דהלא בשעה שדר שמה העכו"ם אין נפקא מינא אצלו אם המקום טהור אם לאו ולכן הוה חזקה שלא נתבררה בשעתה.

— ב —

ומתורצת בזה קושית התוס', ואת" מדורות העכו"ם רשות היחיד הוא, ותנן במסכת טהרות, כל מקום שאתה יכול להרבות ספיקות וספיקא דספיקות ברשות היחיד טמא, וי"ל דלא דמי הך ספיקא לשאר ספיקות, דאמאי אית לן למימר שהי' לו נפל, ודמי לספק ביאה, אי גמי אימר אכלתיה ועדיף משאר ספיקות, דספק הרגיל הוה וקרוב לודאי, ותדע שאפילו מידי ודאי בעי למימר שיוצא זה הספק.

והנה לדעתי אפשר לתרץ, דפה במדורות של עכו"ם, דין דספק טומאה ברשות היחיד דאפילו בכמה ספיקות טמא, זהו רק כשהשאלה נוגעת מתחלה בדין טומאה וטהרה, ברשות היחיד דעלמא, אבל פה השאלה כשנולדה במדורות של עכו"ם, דדאין ישראל נכנס שזה לא נתבררה הדין, דאפילו כמה ספיקות וספק ספיקות טמא, דאצל עכו"ם אין נפקותא, אם טהור המקום או טמא, ואין פה דין חזקת טומאה דשל רשות היחיד דיטמא, וכעת כשישראל בא שמה לדור

במקום שחולדה וחזיר יכולין להלך אין פה דין דחזקת טומאה של רשות היחיד, דאימא חולדה נטלתה.

— ג —

ובזה מבואר בש"ך ובט"ז יורה דעה, סי' ק"י, לענין קבוע דאמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה, וכן הדין אם ראה שישראל לקח מאחת החנויות הוה כמו שלקח בעצמו, כי השאלה נולדה בהקביעות, אבל לא כן בלקח עכו"ם או קטן כיון שהשאלה אינה מתחלת במקום הקביעות אלא אחרי שנפרש מהמקום כיון דלעכו"ם או קטן אין נפקותא בכשרות או בטרפות, והשאלה מתחלת אצל הישראל אחרי שנפרש ממקום הקבוע, הוה כמו דין חזקה שלא נתבררה בשעתה, כיון דבמקום הקבוע כשהוציא העכו"ם, אין נפקותא בין כשרה או טריפה, ואין אנו צריכין לעורר השאלה במקומה, מה זה, דלהוי ספק השקול בקבוע, דהתשובה על מה זה, אפשר לאמר כשרה או טריפה, אלא אחרי שנטל על ידי העכו"ם ממקום הקבוע, והשאלה אצל הישראל מתחלת בפרוש והשאלה אז "מאין זה", ויש תשעה דרכים שמוליכות להחנויות הכשרות, ודרך אחת להחנות הטריפה — והדין כל דפריש מרובא קא פריש, כיון שהשאלה אינה מתחלת בקבוע, והוה הדין כמו חזקה שלא נתבררה בשעתה, שאצל עכו"ם, אין נפקותא בין כשרה לטריפה, והשאלה מתחלת כשהחתיכה מובאת אצל ישראל ואז הוה פרוש ולא קבוע.

— ד —

ובזה הבנתי, "ביורה דעה" סי' ק"י, סעי"ק ג', פסחים, ט', ט' חנויות מוכרות בשר שחוטה, ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח מאחת מהם ואין ידוע מאיזה מהם לקח, הרי זה אסור דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, אבל בשר הנמצא בשוק, או ביד עובד כוכבים, מותר, כיון שרוב החנויות מוכרות בשר שחוטה, דכל דפריש מרובא קא פריש, זהו דין תורה, אבל חכמים אסרוה אע"פ שכל השוחטים וכל המוכרים ישראל, ועיין בש"ך, ובט"ז, דיש נפקותא בין קבוע דאורייתא אם ניכר במקומו או בפריש יש קולא דלא חיישינן שמא יקח ממקום הקבוע, דלא נחשדו ישראל על כך, אבל בקבוע מדרבנן, דלא ניכר החנות, אלא שנמצא שם חתיכה הראויה להתכבד ואינה בטלה מדרבנן כשנודע אחרי כן, גרע הדבר לענין פרוש דחיישינן שמא יקח מן החנות ששם יש דין קבוע מדרבנן, להרא"ש וסייעתו, וכשנמצא ביד עובד כוכבים מותר כיון שרוב החנויות מוכרות בשר שחוטה, ובש"ך כתב דלקחו קטן דינו כלקחו עכו"ם, ועיין בחדושי בית מאיר, על יורה דעה, וז"ל: סתימת הלשון משמע אפילו נמצא ביד עובד כוכבים בביתו, ובתוס', כתובות דף ט"ו, ד"ה, דלמא משמע, דנמצא בין החנויות, דוקא בשוק שרי דאז חשיב כפרוש, משא"כ אם היה נמצא

בבית, דאז הדר לניחותא, וחשיב קבוע, וכן כתבו גבי תינוק מושלך בעיר לא חשיב קבוע, הואיל ולא נמצא בבית, משמע הא בבית חשיב נולד הספק בקביעות, וא"כ מאי דשנין הסוגיא דחולין, צ"ה, נמצא ביד עובד כוכבים היינו נמי שעומד העובד כוכבים בשוק, ולא בבית, וצ"ע שלא חלקו הפוסקים, ואולי התוס' לא כתבו אלא בנמצא בבית הראשון ששם מקומו אבל היכא שפירש ממקום הראשון, אפילו בא אח"כ לבית שפיר חשיב פירש, ע"כ.

והנה לפי מה שבארנו, אין צריכין לחלק בין בית ראשון לשני, דאפילו נמצא בבית של עובד כוכבים נמי נחשב כפרוש כפשט הלשון נמצא ביד עובד כוכבים בביתו משמע, ולדחוק נמצא ביד עובד כוכבים דוקא שעומד העובד כוכבים בשוק ולא בבית, דהלא הפוסקים לא חלקו בדבר, אלא הבאור כפי שאמרנו אין נפקותא בין בית ראשון לשני, כיון שאין נפקותא אצל עובד כוכבים בין נבלה וכשרה אין פה דין קבוע במקומו, והשאלה אינה מתחלת במקום הקבוע, וכמו כן אין חלוק אצל עכו"ם אם התינוק הנמצא הוא כשר או פסול, ולא נחשב כקבוע במקומו אף אם נמצא התינוק בבית עובד כוכבים, כמו קבוע במקומו, השאלה מתחלת כשבא ישראל ורוצה לדעת מה טיבו של התינוק, או מה טיבה של החתיכה והשאלה אין צריכין לברר בשעתה ובמקומה, ואין פה דין קבוע במקומו אף אם נמצא בבית עובד כוכבים.

ולדעתי יש חלוק בזה בין בית פרטי של עכו"ם, ובין חנות שמוכר בשר טריפה אף שהחנות שייכת לעכו"ם, דבדין חנויות לא נחשב לבית פרטי, של עכו"ם אלא למקום שהקונים באים ויש קונים ישראלים ואחרים, לכן נחשב השאלה כקבוע במקומו, אף שהחנות שייכת לעכו"ם, אבל לא כן בתינוק הנמצא בבית עכו"ם, הבית לא נחשב כקבוע במקומו, כיון שאין נפקותא אצלו אם התינוק כשר או פסול וצ"ע, וכן מוכח בתוס', חולין, צ"ה, הכא נמי כשנמצא ביד עכו"ם, וא"ת דאמר בפ"ק דפסחים, דף י', תשעה צבורים של מצוה ואחד של חמץ ואתי עכבר ושקל היינו תשעה חנויות דספיקו אסור, והשתא כי שקל נמי עכבר מן הצבורים, לשתרי כי הכא דצריכין נמצא ביד עכו"ם, דמה לי נמצא כפי עכבר, ומה לי נמצא ביד עכו"ם דאזלינן בתר הרוב, וי"ל דהתם איירי שראינו שלקח מן הצבורים שנולד הספק במקום הקביעות ע"כ, והלא אפשר להקשות כשנמצא בבית עכו"ם ג"כ נולד הספק במקום הקביעות אלא ודאי כיון דאצל העכו"ם אין נפקא מינה בין כשרות לטרפות אין פה העמדת דין קבוע, אבל כשראה ישראל שלקח העכבר מן הקבוע נולד אצל ישראל השאלה במקום הקביעות, וצריכין לחלק לפי מחצית השקל, ולרוב הפוסקים בין ראה לאחר שש שעות, או קודם שש שעות, דקודם שש שעות, אפילו ראה ישראל ששקל העכבר, אין השאלה במקום הקבוע דקודם שש שעות אין חלוק בדין חמץ או מצה, והאלה אינה מתחלת במקום הקבוע, אבל לאחר שש שעות אם

ראה ישראל כששקל העכבר נתעוררה השאלה במקומה והוה בזה דין קבוע. כמו דאמרינן חזקה של נתבררה בשעתה אינה חזקה כיון שלא היינו צריכין לחקור בעת שנולדה פרה האדומה, אם היא כשרה או טריפה, גם בעת שנעשית שנה אחת, ולכן אף כשהיא שתי שנים, אין פה דין חזקה דטריפה אינה חיה כמו כן אין דין קביעות במקום שאין נפקותא לנו כשנמצא ביד עכו"ם, או אפילו בבית עכו"ם בין בדיני כשרות, ובין בעניני תינוק הנמצא בין בחמץ, לפני שש שעות, כיון שבמקום הקבוע אין חלוק בין כשרות לטרפות.

— ה —

ונראה לי ב"ה לבאר בזה הכלל דסתם כלי של עובד כוכבים אינו בן יומו, ביור"ד סימן קכ"א סי' ה', סתם כלי עובד כוכבים הם בחזקת שאינם בני יומן לפיכך אם עבר ונשתמש בהם קודם הכשר התבשיל מותר, והנה הטעם כתוב בטור ופוסקים, דהוי ספק ספיקא, ספק נשתמשו בו היום, או אתמול, ואת"ל נשתמשו בו היום שמא נשתמשו בו בדבר שהוא פגום או שאינו נותן טעם, והנה כתוב בטור, ולפי זה הוא הדין נמי כלים שלנו שהוא ספק ספיקא תולין להקל, עכ"ל. וכתב בד"מ, בהג' שם, דבשל ישראל יש תקנה בשאלה לשאל לו אם הכלי בן יומו או לאו, ואם אינו יודע נקנסיה עכ"ל, ועיין שם. והנה מקשים אמאי לא נעמיד הכלי על חזקת איסור.

ונראה לי ב"ה ברור כשמש, הבאור, דבכלי של עכו"ם לא שייך דנעמיד הכלי בחזקת איסור, או בדין בן יומו, דאין נפקותא אצל העכו"ם אם הכלי הוא בן יומו או לאו, דכל זמן שנמצאת אצל העכו"ם הכל מותר אצלו ואח"כ נותן טעם לפגם ולכן אפשר לאמר כהפוסקים, דדוקא סתם כלי של עכו"ם אינו בן יומו דהלא כשהוא אצל העכו"ם אין פה דין איסור בן יומו, דהכל מותר אצלו, אבל לא כן בכלי של ישראל, וגם כן לא שייך קושיתם דנעמיד הכלי על חזקתה שהיא אסורה, דאין דין חזקת איסור אצל עכו"ם דהוה כמו חזקה שלא נתבררה בשעתה, שיש חלוקי דינים, בין בן יומו, לשאינו בן יומו, בין נותן טעם לשבח, או לפגם, ולכן אפשר לאמר דסתם כלי של ישראל נחשב לבן יומי, ובכלל כל היכא דאפשר לברר מבררינן ולא סמכינן אדיני רובא, או חזקה, ואף לא בספק ספיקא, ובפרט בדבר שאפשר להתיר על ידי הגעלה, ואף שכרוך בזה טרחה והוצאות הלא כרוך בזה מצוה ועיין בס' ק"ב, ביורה דעה.

— ו —

ואמרתי לתרץ בזה הבאור במשנה טהרות, עפר דאפר מקלה שנתערב באפר פרה, לא בטל, ועיין בספר עונג יו"ט, בבאור משנה טהרות, דאפר מקלה שנתערב באפר פרה לא בטל, וכותב העונג יו"ט, סי"ב, בענין חוטין שנטווי שלא לשמה שנתערבו בחוטין שנטווי לשמה, וכן מצות שנאפו שלא לשמה שנתערבו במצות שנאפו לשמה אין בזה דין בטול, וכן בסנהדרין בנסקלין,

בנשרפין דידון ובקלה, שאי אפשר להמשיך לעלות על ידי בטול דין חדש לעשות הדברים המתבטלים אף שהם מעוט כמו הדברים שצריכים להתבטל בהם, זאת אומרת דאפשר על ידי בטול להתיר את האיסור אבל אי אפשר על ידי בטול להעלות המעלות דלשמה אם החוטין המועטין, או המצות נעשו שלא לשמה שיתחשבו כמו שנעשו לשמה על ידי בטול, או שהאפר מקלה תחשב כמו פרטי דיני קדושה דאפר פרה, אם אינם אפר פרה או בגמרא דף י', דבבא מציעא, בקפץ אחד מן המנוין לתוכן דכולן פטורים, משום דכל אשר יעבור תחת השבט ולא שעבר עבר, ובתוס', תימא ליבטל ברובו, ואמרתי דאי אפשר להעלות על ידי בטול על הצאן שכבר נפטר ממעשר בהמה, כיון שכבר עבר, ולעשות חיובים חדשים של מעשר בהמה על ידי בטול, כיון שכבר נפטרו זה באמת הבאור דעונג יום טוב ושאר אחרונים.

והנה כעת נראה לי דבר חדש ב"ה, דבדיני איסור והיתר צריכין לידע תיכף הדין אם הדבר הנתבטל, מותר או אסור, ועל זה שייך בטול.

אבל לא כן בציצית שנטו שלא לשמן, שנתערבו בציצית שנטו לשמן דאין כאן דיני אסור והיתר, דרביע עליהם, אלא אם חפצים להשתמש בהחוטין לעניני הציצית, על טלית של ד' כנפות, או תבוא שאלה, אם יש להתיר ציצית כאלו שנתערבו בהם ציצית שנטו שלא לשמן. והנה כמו חזקה שלא נתבררה בשעתה כי אין פה דיני איסור והיתר על החפצים רק אם נחפוץ להשתמש עם החוטין לציצית בטלית של ד' כנפות, או תולד שאלה כזו, אבל בשעת הבטול אין פה שאלה, והוי כמו היתר בהיתר דלא בטלו, דאין פה בשעת התערובות לדון דין בטול.

וכמו כן באפר פרה ואפר מקלה בעת שנצטרך לטהר מי שנטמא בטומאת מת או תולד אצלנו השאלה אם אפשר לטהרו באפר פרה שנתערב בה אפר מקלה, ובשעת התערובות אין אנו צריכים לדון בזה, וכמו כן במצה שמורה שנתערב בה מצה פשוטה, השאלה תולד בליל חמשה עשר בניסן, בשעה שצריכים לקיים מצות אכילת מצה, דלפי הרשב"א, והרי"ף צריך להיות לשם מצות מצה, ולהרמב"ם לשם שמור מכל חשש חמץ, דנפקותא באפית קטן וגדול עומד על גביו — כדבארתי בספרי פרחי אהרן, חלק א', בדין "שימור לשם מצות מצה", דף קי"א. ולא שייך בזה דין בטול דאין על המצה בשעת אפיה קודם הפסח דינים אלא על האדם כשיצטרך לקיים מצות אכילת מצה תתעוררה שאלה, אם מצה כזו שנעתרב בה מעט ממצה שאינה שמורה, אם יצא או לאו, על זה לא אמרינן כיון שבשעת הבטול הוה כמו היתר בהיתר, ואין אנו צריכים על ידי הבטול לסלק דינים מהמצה פשוטה וגם לא להעלות החשיבות דלשמה על המצה הפשוטה, כי לפני הפסח הכל מותר, אלא יש מצוה על האדם לאכול בליל פסח מצה שמורה הוי בשעת הבטול כמו דבר

שאינן אנו צריכים לדון בזה, ובוה לא שייך בטול, והסברא בזה כמו דין חזקה שלא נתערבה בשעתה.

— ז —

ונראה לי סברא כזו בחו"מ, סי' רצ"ב, בענין שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים, ונאבד או שנגנב אחד מהם, דאזלינן בתר רובא, דכל דפריש מרובא קא פריש, וברמ"א, ויש חולקין.

וכתב על זה בנתיבות המשפט, דלא מצינו הא דאמרינן כל דפריש רק כשדנין על זה שפירש, שלא נקבע איסור עליו במקום זה וכו', אבל כשבאנו לדון על הנשאר בקבוע, לעולם אמרינן כל הקבוע הנשאר במקומו כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, וכן אפילו נפרש מקצת בהמה, פסקו הרבה פוסקים דהנפרש מותר, והנשאר בקביעות אסור, אלמא דאין דנין ממה שפירש למה שקבוע וגם לא שייך לאמר דכשנאבד מקצת מעות, דהמעות שנשאר כאן שהוא קבוע כמחצה על מחצה דמי, דזה אינו דלאו ספק השקל הוא, דאם נתערב עשרה של ראובן, בחמשה של שמעון, ונאבד חמשה, הן חמשה הן ודאי של ראובן, וחמשה הנשארין ספק הן של ראובן, ובמה שהוא ספק ראוי להיות חולקין, ולא בכולו, ועיי"ם.

והנה לדעתי אף אם נימא בשאלת השב שמעתתא, שמעתתא ד', פ"ג, לענין ז' בהמות שנמצא באחת מהן שניקב בית הכוסות, ונתערבה הטריפה בכשרות וחצי בהמה שנפרשה נמכר בחזקת כשרה, דהרי יש עליה דין כל דפריש מרובא קא פריש, וחציה השניה שנשארה במקום הקביעות אין בזה דין רוב כיון שקבוע כמחצה על מחצה דמי, ונסתפקו חכמי ווילנא, אם אפשר לאסור החלק הנשאר במקום הקביעות כיון שאי אפשר לחלק ולאמר דהחלק הפרוש כשר מדין רוב, והחלק הקבוע אסור מטעם קבוע, כמחצה על מחצה דמי, ובדעתי ב"ה לחלק הענינים דהנה שכשנאבדה חצי בהמה, ובא אחד ושואל על החלק האבוד צריכין לפסוק דין איסור והיתר, ומורה הוראה צריך להשתמש בדין כל דפריש מרובא קא פריש, ואף אם דין רוב לא מברר הענין, כמו דמפרש המהרי"ט על עשירי ודאי ולא עשירי ספק, בבבא מציעא, על קושית התוס' תימא דלבטל ברובא, דמשמע דאף דיש דין בטול, אבל אין בזה דין עשירי ודאי, אבל בכל זאת הלא פוסקין דין על חלק הנאבד, בשעת השאלה, דהלא אחרי שפוסקין הדין ממילא הפסק מכשיר גם חלק הנשאר במקום הקבוע, דהלא אי אפשר לאמר דחצי בהמה כשרה — והחציה השניה שבמקום הקבוע טריפה, כמו בקידושין ס"ו למי שמכשיר בה, מכשיר גם בבתה, אף שאין חזקה לגבי בת, דהלא פסק הדין שהאם כשרה מועיל גם לגבי בת, אבל לא כן כשהאם אינה לפנינו, שאין צריכין לברר דין האם,

וצריכין לפסוק רק מה שנוגע לבת, הלא להבת, אין דין חוקה ועיי' בראשונים. וכן פה בחו"מ רצ"ב הכסף הנאבד אין פה ואין אצלנו השאלה על חלק הנאבד, כי מה לנו להתחשב בדבר שנאבד, אלא חפצין לידע ולברר מחלק האבוד על החלק הנשאר בקבוע, של מי הכסף הנשאר, וא"כ השאלה היא לא בפריש, אלא השאלה היא על כסף הנשאר. זאת אומרת על כסף הקבוע, ובקבוע הדין כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ובוזה בודאי לפי הנתיבות, דאם נתערב עשרה של ראובן בחמשה של שמעון, ונאבד חמשה, הן חמשה, הן ודאי של ראובן, והחמשה הנשארין ספק הן של ראובן, ובמה שהוא ספק ראוי להיות חולקין ולא בכולו.

והבית יוסף שדן בזה כל דפריש מרובא קא פריש זה מטעם אחר, דבשאלת ז' בהמות, השאלה לא התחילה בעת שנאבדה חצי בהמה, דהשאלה התחילה של הנקב בבית הכוסות, שאין אנו יודעין באיזה בהמה היתה הנקב, ואף אחרי שדנין על חלק הפרוש כל דפריש מרובא קא פריש לא נשתנה עצם השאלה, אם יש מחט בבית הכוסות אם לאו, ולכן אפשר לאמר, על חלק הנשאר, כל קבוע כמחצה על מחצה דמי.

אבל בשנים שהפקידו זה מנה וזה מאתיים, — בעת שהכסף היה מונח במקומה, לא היה אצלנו שום שאלה, והשאלה נולדה בעת שנאבד מנה, ואם נאמר מטעם כל דפריש מרובא קא פריש דהמנה הנאבד זה של בעל המאיתים, אין פה שאלה כלל על הנשאר.

ומה שחפצתי לבאר ב"ה, לפי הרמ"א, דיש חולקין דאין פה השאלה על החלק האבוד ממילא אין צריכין לדון על זה, וכיון שאין אנו צריכין לפסוק דין על האבוד הוה דין רוב כמו שלא נתבררה בשעתה דאין נפקותא אצלנו של מי האבוד, אלא של מי הנשאר ואין דנים בזה מן הפרוש על הקבוע.